

ZAVIČAJNI MUZEJ BIOGRAD NA MORU

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.2. Terensko istraživanje

Arheološka zbirka

U sklopu uređenja povijesne jezgre Biograda i ugradbe novog sustava odvodnje, nastavljena su zaštitna arheološka istraživanja od 20. veljače do kraja ožujka 2009. na više položaja: Narodni trg (Trg Brce), Ulica Sv. Ivana, uski prolaz uz apsidu crkve sv. Ivana Evangeliste, spoj Ulice kneza Trpimira i Trga sv. Stošije, spoj Ulice Grgura Ninskog i Trga hrvatskih velikana i u Ulici kralja Zvonimira (sv. Toma).

Poduzeto je i nekoliko stručnih intervencija prigodom iskopa kanala za odvodnju, također u povijesnoj jezgri.

Istraživanja su zajednički izveli stručnjaci zadarskog Arheološkog muzeja pod vodstvom prof. Mira Jurića i Zavičajnog muzeja u Biogradu na Moru, uz sudjelovanje brojnih suradnika.

Brojni nalazi, nakon obrade i restauracije, prezentirani su na samostalnoj tematskoj izložbi.

- U lipnju 2009. g. provodila su se stručna istraživanja na antičkom lokalitetu Bošana (antička luka). Istraživanja je vodio prof. dr. sc. Zdenko Brusić, Odjel za arheologiju Sveučilišta u Zadru, a u ekipi su bili pored stručnih radnika iz Zadra i Marko Meštrov i Mirko Čepo diplomirani arheolozi, djelatnici Zavičajnog muzeja Biograd na moru, na određeno vrijeme. Istraživanja su trajala mjesec dana (do 25. srpnja 2009.). Sredstva za predmetna istraživanja osigurana su kroz projekt Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa "Podmorska arheološka istraživanja liburnskih i antičkih luka na srednjem Jadranu" voditelju Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru, profesoru Brusiću. Pronađene su velike količine keramike, željeza i kostiju, ali je sve još u obradi.
- Početkom rujna 2009. obavljena su rekognosciranja Pašmanskog kanala. Rekognosciranje je obavio Marko Meštrov, dipl. arheolog na pripravničkom stažu u Zavičajnom muzeju Biograd. Obrada je u tijeku.
- 23. studenog 2009. započela su zaštitna arheološka istraživanja u vrtu Pere Matijevića u Biogradu na Moru (lokalitet je ispod crkve, u strogom centru, k.č. 1218 k.o.

Biograd). Dokumentacija i nalazi su u obradi. Zaštitna istraživanja provedena su u suradnji sa stručnom ekipom Filozofskog fakulteta iz Zadra, uz stručni nadzor Marka Meštrova, pripravnika u Zavičajnom muzeju Biograd na Moru.

Od siječnja pa do početka listopada 2009. godine u Arheološkoj zbirci Zavičajnog muzeja, bila su zaposlena tri arheologa (na određeno vrijeme), a od početka lipnja iste godine još jedan pripravnik, prof. povijesti i arheologije koji ostaje u pripravničkom statusu do 1. lipnja 2010.

Navedeni arheolozi radili su pod nadzorom prof. Mira Jurića, voditelja srednjovjekovne zbirke Arheološkog muzeja iz Zadra. Poslovi koje su obavljali navedeni mladi stručnjaci odnosili su se na čišćenje i sređivanje građe po istraživanjima provedenim prethodne godine i na pripreme za postavljanje izložbe o arheološkim istraživanjima u Biogradu 2008./2009. Osim toga u tijeku ljetnih mjeseci, obavljali su poslove dežurstva u zbirkama Muzeja.

Povijesni odjel

- Darovanjem je dobiven veći broj građe: rodoslovlje obitelji Dominis, 4 fotografije s početka 20. stoljeća (T. Burato), 5 dokumenata od kojih zasigurno treba izdvojiti Ugovor o učenju (školovanju) iz 1934. te originalni pečat trgovačke radnje, vlasnice Danice Šeat iz 30-ih godina prošloga stoljeća.
- Reprodukcijski su dobivene 53 vrijedne katastarske mape iz fonda Grimani (karte su u naravnim veličinama i bojama poput originalnih koje se čuvaju u Državnim arhivima Zadra i Splita).
- Dobivene su 34 replike nakita (zavjetni nakit)
- Dobiveno je 55 grobnih nalaza s arheološkog istraživanja lokaliteta Tukljača. Predmeti su bili izloženi u Turnju na izložbi, nakon čega su predani u Zavičajni muzej (predala prof. Danijela Deković).
- Nakon završetka ljetnih izložbi, Muzeju su poklonjene tri umjetničke slike autorica: Nede Pavić, ulje na platnu; Lele Sabunjak, akvarel i Katice Malenice, akvarel.

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

- U Arheološkoj zbirci obavljena je preventivna zaštita na keramičkoj građi - ulomcima s istraživanja antičkog lokaliteta Bošana. Predmeti su desalinizirani i na daljnjoj su obradi (restauraciji).
- Nakon obavljenih zaštitnih arheoloških istraživanja u središnjem dijelu grada (Brcin trg i drugi lokaliteti), obavljena je preventivna zaštita na keramici koja seže od ranog srednjeg vijeka pa do novog srednjeg vijeka; selektiranje predmeta, pranje, odvajanje ulomaka po kvadrantima i slojevima, lijepljenje ulomaka unutar cjeline i drugi zahvati koji su bili neophodni za postavljanje izložbe. Svi predmeti iz vitrina u stalnoj muzejskoj postaji Arheološke zbirke, nakon završetka turističke sezone, izvađeni su iz vitrina i preventivno očišćeni.
- U Povijesnom odjelu obavljena je preventivna zaštita pisane glagoljice. Kako se radi o iznimno vrijednoj građi, izdvojeni su kodeksi koje treba poslati u Hrvatski državni arhiv na snimanje. Glagoljski kodeksi pisani su rukom i potječu iz Tkona, Polače, Tinja i "Bubnjana". Nakon preventivnih zahvata predani su na restauraciju ravnatelju Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru, slijedeći kodeksi:
 - Skula Svetoga Petra i Svetoga Ivana Krstitelja u Tinju i Bubnjanima 1723.-1753.
 - Madrikula SS. Kuzmana i Damjana u Polači 1911.-1808.
 - Madrikula Tila Isusova u Tkonu 1630.-1861.
 - Knjiga primitaka i izdataka župe Tkon 1793.-1846.
 - Pisani su rukom i sadrže vrlo značajne podatke za 17. i 18. st.

2.2. Konzervacija / 2.3. Restauracija

U Zbirci "Teret potopljenoga broda iz XVI. stoljeća" napravljeni su veći zaštitni zahvati. U istoj zbirci izvršena je djelomična preventivna konzervacija fragmenata iz bale svilenog damasta . Na fragmentima svilenog damasta koji nisu izloženi u stalnoj postavi, već su pohranjeni u željeznom ormaru depona, restauraciju i konzervaciju obavila je Sandra Lucić Vujičić, viši konzervator restaurator Hrvatskog restauratorskog zavoda, početkom studenog 2009. g. Restaurirani i konzervirani tekstil smješten je u adekvatnu opremu, kutije od beskiselinskog kartona, papira i tkanine, obloženim pamučnim platnom - žutica, svilena epinal tkanina i drugim adekvatnim zaštitnim sredstvima.

2.4. Ostalo

Dr. sc. Alojzije Šlaus (Odsjek za arheologiju HAZU) obavio je analizu ljudske osteološke građe s nalazišta u Biogradu koja je pohranjena u 51 kartonsku kutiju. Nalazi i analiza bili su prezentirani na izložbi.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

- U knjigu inventara uvedeno je 36 predmeta, od kojih su dva tekstilna a ostalih 34 odnose se na replike zavjetnog nakita.
- U knjigu ulaza uvedeno je 147 predmeta iz Etnografske zbirke.

3.3. Fototeka / 3.4. Dijateka

Snimljen je veliki broj fotografija koje se odnose na zaštitu arheološka lokaliteta, kulturno-političku povijest, tradicijsku kulturu, zbirku "Teret potopljenoga broda iz XVI. stoljeća" i izložbenu djelatnost tijekom cijele godine.

Sve fotografije su digitalizirane i spremljene na CD-ove i DVD-ove. Radi se o velikom broju jedinica (preko 1.500).

3.6. Hemeroteka

Fond hemeroteke obogaćen je za 120 novih jedinica.

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

- Nabavljene su 22 nove knjige od čega 14 razmjenom i 8 darovanjem.
- U razmjenu su poslana 42 tiskovine (katalog stogodišnjica Gradske glazbe, katalog zbirke

- "Teret potopljenoga broda iz 16. stoljeća", katalog *Stakleni predmeti s tereta potopljenoga broda*, plakati, deplijani i drugo.

4.4. Služba i usluge za korisnike

Stručne knjige iz muzejske knjižnice davane su na korištenje uglavnom učenicima viših razreda Osnovne i Srednje škole, studentima prilikom obrade seminarskih i diplomskih radova, novinarima, urednicima medijskih emisija, kolegama srodnih ustanova i drugim zainteresiranim pojedincima.

5. STALNI POSTAV

5.2. Izmjene stalnog postava

- U Arheološkoj zbirci dopunjen je stalni postav i to predmetima s nalazišta Brcin trg i drugih lokaliteta iz povijesne jezgre koji su bili prezentirani na izložbi. Obavljena je selekcija kovanog novca za samostalnu izložbu nakon koje će eksponati ostati u stalnom postavu.
- U zbirci "Teret potopljenoga broda iz 16. stoljeća", došlo je do izmjena - adaptacijom prostora proširen je izložbeni prostor i dopunjen novim predmetima (keramikom), a postavljena je i nova rasvjeta u zbirci.
- Povijesni odjel nema svoj stalnu muzejsku izložbenu postavu pa se gotovo svake godine obradi i postavlja jedna tematska izložba koja traje po cijelu godinu. U protekloj godini postavljena je izložba "Biogradsko područje na katastarskim mapama XVIII. i XIX. stoljeća koja je još uvijek otvorena.

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

Povijesni odjel

U protekloj godini obrađeno je više stručnih tema:

- Biogradsko područje na katastarskim mapama 18. i 19. stoljeća u potpunosti je obrađeno nakon istraživanja u Državnim arhivima Split i Zadar. Građa je sistematizirana i muzeološki obrađena po razdobljima i to: mletačko razdoblje, kratkotrajna francuska uprava i razdoblje Austro-Ugarske monarhije. Istražena i obrađena građa prezentirana je javnosti na samostalnoj tematskoj izložbi koja je svečano otvorena prigodom obilježavanja dana grada - 15. siječnja 2009. Uz izložbu tiskan je vrlo kvalitetan i iscrpan katalog. Autorica izložbe i kataloga je voditeljica Povijesnog odjela, viša kustosica - Gorka Božulić.
- Obrađeno je 906 predmeta iz zbirke "Teret potopljenoga broda iz XVI. stoljeća" u cilju predstavljanja na međunarodnoj izložbi stakla u Trentu. Svi predmeti su izdvojeni, stručno obrađeni i digitalizirani te upućeni Ministarstvu kulture koje treba dati svoje mišljenje i pravnu pomoć.
- Stručno je obrađen i pripremljen za tisak stručni rad *Zavičajni muzej i visokoškolsko obrazovanje*. Rad je bio predstavljen na V. Skupu muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem prethodne godine.
- Prijavljena su i obrađena dva stručna rada za 11. skup Matice Hrvatske Zadar, Domaća rič:
 - Prva biogradska čitaonica iz 1872. godine, rad se temelji isključivo na arhivskoj građi istraženoj u fondovima Državnog arhivu u Zadar .
 - Toponimi grada Biograda, rad se temelji na Operatima mapa iz 1884. godine i dopunama kazivača iz Biograda (R. Dominisa, D. Jeličića i drugih).

Etnografska zbirka

Obrađene su tri tematske cjeline koje se odnose na:

- tradicionalni uzgoj, preradu krušarica i njihov značaj u tradicijskoj prehrani,
- tradicijsku prehranu
- ženska oglavlja iz fundusa Zavičajnog muzeja (građa sakupljena terenskim radom 1970-ih godina.

6.3. Revizija građe

- Početkom lipnja izdvojena je nakon revizije, etnografska građa koja pripada Dvorima Jankolovića i Zavičajnom muzeju Benkovac. Građa je još 1995. pohranjena u

Zavičajni muzej Biograd na Moru. Svi predmeti koji su uz inventarski broj imali i oznaku "DJ" izdvojeni su uz pretpostavku da pripadaju Dvorima Jankovića, a ostali predmeti Etnografskoj zbirki Zavičajnog muzeja Benkovac. Popise predmeta uz digitalnu obradu dostavili smo Konzervatorskom odjelu u Zadru, stručnoj grupi Ministarstva kulture RH (u cilju njezina povratka u domicilnu ustanovu).

6.5. Posudbe i davanje na uvid

- Građa iz fundusa Povijesnog odjela davana je na posudbu i uvid brojnim korisnicima, ponajprije studentima za pisanje seminarskih radova i apsolvantima za diplomski rad. Tako je više studenata obradilo različite teme o kulturno-spomeničkoj baštini biogradskog područja.
- Muzejska građa davana je na posudbu učenicima Srednje i Osnovne škole u Biogradu, novinarima i drugim medijskim djelatnicima kao i privatnim osobama.
- Deponirani predmeti iz zbirke "Teret potopljenoga broda iz XVI. stoljeća", davani su na uvid stručnoj ekipi iz muzeja u Trentu, a u cilju organiziranja međunarodne izložbe stakla. Za tu namjenu izdvojeno je 906 predmeta koji bi, ukoliko to dopusti Ministarstvo kulture RH, bili posuđeni matičnom organizatoru u Trento, u periodu od lipnja do početka studenoga 2010. g.
- Pružana je stručna pomoć djelatnicima Grada Biograda na Moru u izradi projekata koja će financirati asocijacije europske zajednice.
- Iz fundusa Etnografske zbirke na posudbu su dana dva zalistavca u svrhu izrade replike o temi zalistavci, koju je obradila Marija Žuvanić. Iste autorici na uvid je pružana i vezena rubna građa iz starog fundusa zbirke Zavičajnog muzeja, a u svrhu obrade građe za promociju priručnika o rekonstrukciji nošnji i veza na njima.

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

- Stručna pomoć i konzultacije pružana je:
 - studentima Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zadru prilikom izrade diplomskih i seminarskih radova,
 - srodnim ustanovama i kolegama koji su radili na identifikaciji građe (arheološki nalazi i tradicijska kultura),

- izdavačkim kućama, novinarima (Narodnog lista, Zadarskog lista, Biogradskog glasnika, Slobodne Dalmacije) urednicima i autorima članaka u stručnim časopisima i pojedinim građanima.
- djelatnicima stručnih službi grada, županije i drugih instanci.
- Učenicima Srednje škole pruženo je stručno vodstvo, sat povijesti te građa koja se odnosi na svečano tradicijsko ruho i nakit žena biogradskog područja
- Učenicima Osnovne škole (više grupa) održan je sat povijesti i vodstvo prilikom terenske nastave.

6.12. Informatički poslovi muzeja

Sva građa dobivena prilikom rada na izdavanju monografije o stogodišnjici Gradske glazbe digitalizirana je. Osim toga digitalizirana je i zbirka mletačkih i austrijskih katastara te druga građa koja se odnosi na događanja i manifestacije u Muzeju.

6.13. Ostalo

Arheološka zbirka / suradnja s drugim ustanovama

- U okviru pripravnčkih poslova u ovoj zbirci suradnja se odvijala s Arheološkim muzejom Zadar i Filozofskim fakultetom, Odjelom za arheologiju i to kroz istraživanja antičkog likaliteta Bošana, rekognosciranje pašmanskog kanala i zaštitna istraživanja u vrtu Matijević.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

Realizirano je 10 izložbi od čega 8 umjetničkih (Biogradsko ljeto) i 2 tematske.

- *Biogradsko područje na katastarskim mapama XVIII. i XIX. stoljeća*

Izložba je otvorena povodom dana Grada Biograda na Moru, 15. siječnja 2009.

Postavljena je u prostorima Povijesnog odjela Zavičajnog muzeja i još uvijek je otvorena.

Autorica izložbe i teksta kataloga: Gorka Božulić

Stručni suradnici Mirko Čepo i Miran Palčok koji je ujedno i autor likovnog postava.

Građa za ovu izložbu isključivo se temelji na arhivskim fondovima, a prezentira razdoblje mletačke i austrijske uprave.

Katastarske mape od prvorazrednog su značaja jer donose mnoštvo povijesnih podataka, toponime, popise stanovništva, vlasnika parcela i drugo a što je od značaja za praćenje demografskih promjena na ovom području, povijesnih događanja, stradanja stanovništva i nestajanja pojedinih naselja, osobito nakon povlačenja Turaka. Radi se o mletačkom katastru, Grimanijevim mapama i zakonima te drugim propisima mletačke vlasti.

U drugom dijelu izložbe predstavljene su austrijske mape nastale u razdoblju od 1817. do 1844. g. To je ustvari prva stručna izmjera na kojoj se temelji i današnji katastar. Osim mapa, izložen je i veliki dio pisane građe koja prati mape.

Mape su uglavnom reprodukcije originalnih i potpuno su identične u veličinama, bojama i drugim elementima izvornih mapa. Od prvorazrednog su značaja i vrijednosti.

Izložbu prati bogat katalog čije grafičko oblikovanje i računalni slog potpisuje Srđan Babić.

- *Arheološka istraživanja u Biogradu na Moru 2008. i 2009. godine*

Izložba je bila otvorena u prigodi Županijskih dana, od 4. travnja do 15. srpnja 2009.

Autor izložbe: prof. Radomir Jurić, suradnici Iva Zorić i Mirko Čepo,

Obrada fotografija: Ivan Čondić i Marko Minić,

Rkonstrukcija posuda Frane Šunić,

Grafičko oblikovanje: Marko Minić.

Na izložbi su bili prezentirani brojni arheološki nalazi nakon provedenih istraživanja lokaliteta u povijesnoj jezgri Biograda.

Nakon zatvaranja izložbe, restaurirani predmeti prenijeti su u stalni postav srednjovjekovne arheološke zbirke Muzeja.

Tijekom ljetne sezone organizirane su slijedeće izložbe umjetničkih slika i fotografija:

- *Family Art Group* Čulina, 1. - 15. srpnja 2009.
- Branko Antunović, izložba fotografija, 15. - 27. srpnja 2009.
- Neda Pavić, 27. srpnja - 14. kolovoza 2009.
- Katica Malenica, 17. - 31. kolovoza 2009.
- Lela Sabunjak, 1. - 15. rujna 2009.
- Otočki fotografi Zadarske županije, 17. - 30. rujna

- Izložba slika i skulptura posvećenih sv. Martinu - zaštitniku - evropskom simbolu dijeljenja s drugima, 3. 17. listopada
- Izložba radova djece iz vrtića i društva Naša djeca Biograd na Moru, 13. siječnja - 1. veljače 2009.

10. IZDAVAČKA DJELATNOST

10.1. Tiskovine

- U suradnji s Gradom Biogradom na Moru i Gradskom glazbom, Zavičajni muzej je jedan od izdavača monografije *Stogodišnjica gradske glazbe Biograd na Moru*. Autorica i glavna urednica monografije je Gorka Božulić, a uređivački odbor koji je uložio dosta truda u identifikaciju građe, činili su: Ivica Ivanović - predsjednik Uprave Glazbe i članovi Krešimir Validžić i Marino Bogdanić. Recenzenti su dr. sc. Ante Uglešić redovni profesor i rektor Sveučilišta u Zadru i sveučilišni profesor Ivo Nidžić. Tehnički urednik je Tonči Jeličić, a grafičke pripreme obavio je GrafArt Split. Monografija je tiskana u nakladi od 750 primjeraka u Grafičkom zavodu Hrvatske. Sadrži 224 stranice, podijeljena je na deset poglavlja, nakon kojih slijedi popis izvora i literature, sažetak na hrvatskom jeziku te sažeci na engleskom, talijanskom i njemačkom jeziku. Monografija je svečano promovirana 17. siječnja 2009. g.
- Katalog tematske izložbe *Biogradsko područje na katastarskim mapama 18. i 19. stoljeća* - autorica teksta je Gorka Božulić, a autor fotografije, grafičkog oblikovanja i računalnog sloga je Srđan Babić. Katalog sadrži 63 stranice od čega 43 katastarske mape iz mletačkog i austrijskog razdoblja. Tiskan je u nakladi od 500 primjeraka u tiskari Zrinski, d.d. Čakovec.
- Katalog tematske izložbe *Arheološka istraživanja u Biogradu na Moru 2008./2009.*, autor teksta je prof. Miro Jurić, a graf. oblikovanja Marko Minić.

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

Osim pojedinačnih i nenajavljenih posjeta, Zavičajni muzej, odnosno stalni postav i povremene izložbe posjetile su ukupno 104 najavljene i organizirane grupe od čega najviše učenika i studenata te agencijskih gostiju.

Za sve njih organizirano je stručno vodstvo u Muzeju, za veći broj građana i po gradu te široj okolici, a učenicima srednjih škola i viših razreda osnovnih škola održan je i sat povijesti.

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

- Ravnateljica Muzeja, ujedno i kustosica Povijesnog odjela sudjelovala je u 4 televizijske i 7 radijskih emisija. TV i radijske emisije odnosile su se na redovitu djelatnost Muzeja, popularizaciju građe, izložbi i drugo.
- U lokalnim i regionalnim glasilima (Narodni list, Zadarski list, Biogradski glasnik, Slobodna Dalmacija), objavljen je veliki broj članaka na temu Muzeja.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

- Muzej su posjetila 11.592 posjetitelja.

Najveći broj posjetitelja ostvaren je u turističkoj sezoni i na otvorenjima izložbi.

15. FINACIJE

15.1. Izvori financiranja

Muzej gotovo u potpunosti financira osnivač - Grad Biograd.

U 2009. g. Grad je osigurao 80% sredstava, a Ministarstvo kulture RH 20%.

15.2. Investicije

- Ministarstvo RH odobrilo je 100.000,00 kn za uređenje zbirke "Teret potopljenoga broda iz 16. stoljeća". Nakon provedenog postupka i izbora najpovoljnijeg izvođača, radovi na uređenju obavljani su potpuno i u dogovorenom roku.

- Sredstvima Grada (25.000,00 kn) obnovljena je i mala galerija u prizemlju Muzeja, u kojoj se tijekom ljeta održavaju umjetničke izložbe.
- Obavljeni su nužni zahvati na adaptaciji hodnika i u poslovnim prostorijama.